

Vanlig prövning av barnets bästa

Syfte

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, är svensk lag (2018:1197). Artikel 3 i konventionen slår fast att barnets bästa i första hand ska bedömas och beaktas vid alla åtgärder och beslut som rör barn. När beslut fattas som rör barn ska det kunna redogöras för hur barnets bästa har utretts och hur det har beaktats. En sådan redogörelse görs genom en prövning av barnets bästa.

Syftet med rutinen är att beskriva hur en Vanlig prövning av barnets bästa utförs. Rutinen är skapad i enlighet med Barnombudsmannens skrivning *Prövning av barnets bästa – ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner*.

En prövning av barnets bästa ska i Region Kalmar län utföras och dokumenteras inför beslut i nämnder, regionstyrelse och regionfullmäktige, inför större verksamhetsbeslut och inför verksamhetsförändringar som rör barn. Region Kalmar län har tre nivåer av prövningar:

- Enkel prövning av barnets bästa
- **Vanlig prövning av barnets bästa**
- Fördjupad prövning av barnets bästa

En prövning görs enligt Rutin för enkel prövning av barnets bästa, Rutin för vanlig prövning av barnets bästa eller Rutin för fördjupad prövning av barnets bästa. Vilken prövning som ska utföras visas via en modell som finns i varje rutin. Tillhörande blankett i vilken prövningen utförs finns till varje rutin.

Berörd verksamhet

Samtliga av Region Kalmar läns verksamheter.

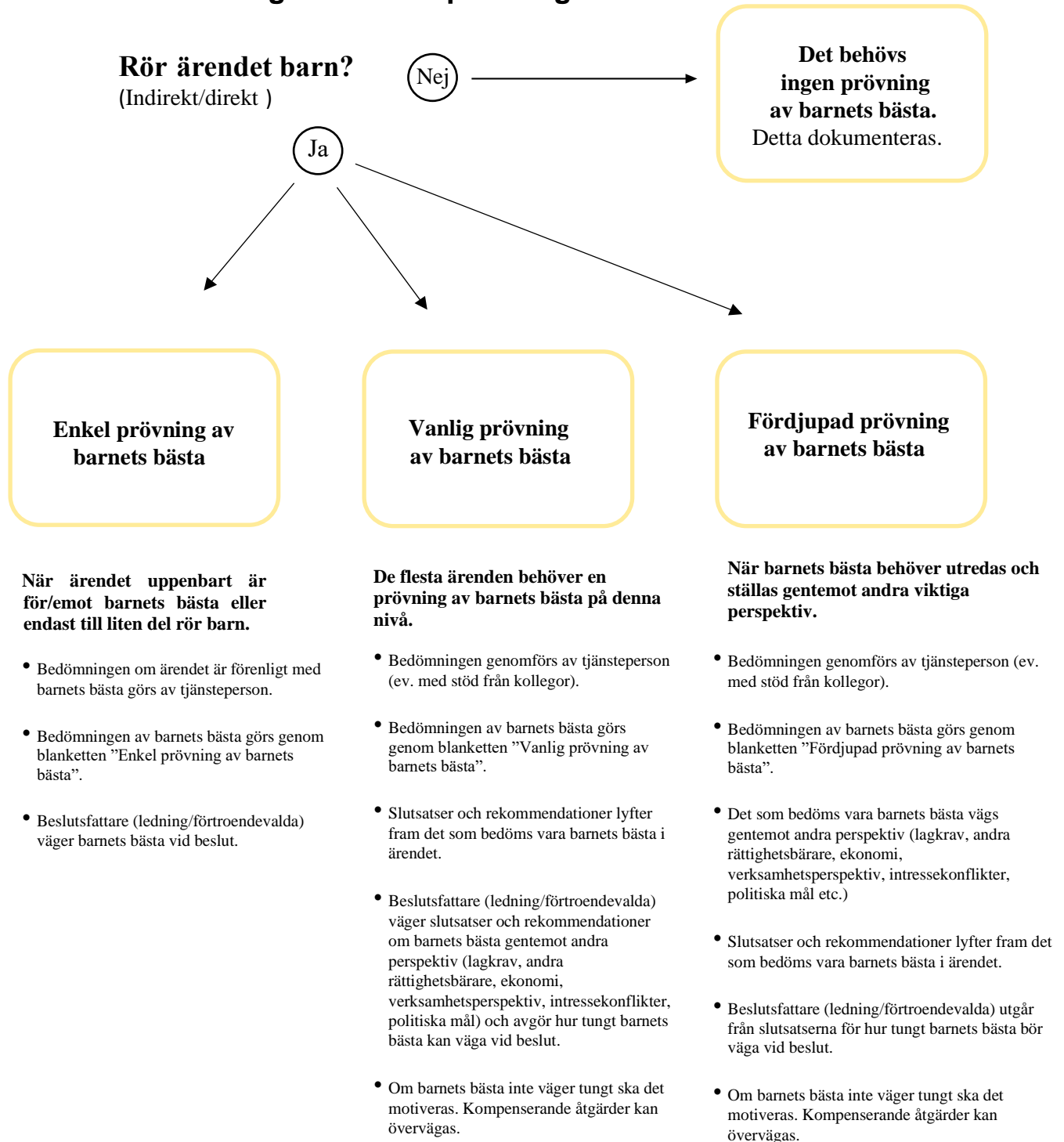
Ansvar

Ansvarig för utförande av en prövning av barnets bästa är ärendeansvarig.

Innehåll

1 Modell för att avgöra nivå av prövning	3
2 Vanlig prövning av barnets bästa	4
3 Inledande uppgifter om ärendet	5
4 Rätt till likvärdiga villkor, jämlikhet och förbud mot diskriminering.....	6
5 Barnets bästa.....	8
6 Goda förutsättningar för en optimal utveckling	9
7 Rätt till delaktighet.....	10
8 Andra rättigheter som berörs	12
9 Slutsatser och rekommendationer	13
10 För mer information	14
11 Relaterade dokument.....	14

1 Modell för att avgöra nivå av prövning



2 Vanlig prövning av barnets bästa

Rutinen handlar om en Vanlig prövning av barnets bästa som görs då ett ärende har stor påverkan på ett eller flera barn. Syftet är att så sakligt som möjligt klargöra vad som är barnets bästa kopplat till en specifik kontext. En prövning av barnets bästa kan stå för sig själv samt vara ett av flera underlag i en större utredning.

Ansvarig tjänsteperson, eventuellt med stöd från kollegor, genomför prövningen av barnets bästa i ”Blankett Vanlig prövning av barnets bästa”.

Slutsatser och barnrättsliga rekommendationer i dokumentet vägs av beslutsfattare gentemot andra relevanta perspektiv (lagkrav, andra rättighetsbärare, ekonomi, verksamhetsperspektiv, intressekonflikter, politiska mål m.m.) och avgör om beslut kan fattas i enlighet med barnets bästa eller om det finns andra legitima, proportionerliga och viktiga skäl som väger tyngre.

Om barnets bästa inte får företräde ska detta motiveras av beslutsfattaren. Kompenserande åtgärder kan övervägas för att beslutet ändå ska bli så bra som möjligt för barn.

För att öka kunskapen om barnets rättigheter inom de verksamheter som ska göra prövningar av barnets bästa finns utbildningar om barnkonventionen på Kompetensportalen.

3 Inledande uppgifter om ärendet

De inledande uppgifterna om ärendet är samma för alla nivåer av prövningar av barnets bästa:

- Skriv i datum när dokumentet är färdigt.
- Ange ärendenamn och även om det finns ett ärendenummer.
- Ange vem som har varit ansvarig för att ta fram underlaget, med namn, titel och verksamhet.
- Definiera vilka barn som berörs. Det kan till exempel vara:
 - Barn i alla åldrar upp till 18 år
 - Barn utifrån könstillhörighet
 - Alla barn i hela länet
 - Barn i en viss ålder
 - Alla barn i ett visst geografiskt område
 - Barn utifrån etnicitet
 - Barn med psykisk ohälsa / kronisk sjukdom / funktionsnedsättning
 - Barn med ett specifikt riskbeteende (självskadebeteende, skadligt bruk, brottslighet etc.)

4 Rätt till likvärdiga villkor, jämlikhet och förbud mot diskriminering

Rätt till likvärdiga villkor, jämlikhet och förbud mot diskriminering (artikel 2)						
Bidrar ärendet till likvärdiga förutsättningar för alla barn? Gynnas vissa barn på andra barns bekostnad? Vilka barn riskerar att diskrimineras?						
Bidrar ärendet till likvärdiga förutsättningar för alla barn?	Ja	Delvis	Nej	Vet inte	Inte relevant	Kommentarer
Oavsett ålder						(spädbarn, barn, tonåringar)
Oavsett kön						(flickor och pojkar)
Oavsett könsidentitet/könsuttryck						(identifierar och uttrycker sig som hon/han/hen)
Oavsett sexuell läggning						(attraheras av samma, motsatt, båda eller inga kön)
Oavsett funktionsnedsättning						(fysisk/psykisk funktionsnedsättning i alla dess former)
Oavsett etnicitet, hudfärg och språk						
Oavsett religion eller politisk åskådning						
Oavsett socioekonomisk bakgrund						
Oavsett bostadsort/postnummer						(ges alla barn i kommunen/länet samma förutsättningar?)
Sammanfattande kommentarer:						

Här bedöms om ärendet bidrar till likvärdiga villkor, jämlikhet och förbud mot diskriminering. Vi bedömer om ärendet kommer alla berörda barn till godo. Det handlar om likvärdiga villkor utan diskriminering för alla barn, oavsett ålder, kön/könsuttryck, sexuell läggning, funktionsnedsättning, etnicitet, hudfärg, språk, religion eller politisk åskådning, men även utifrån socioekonomisk bakgrund och bostadsort/postnummer.

Kryssa i om ärendet bidrar till likvärdiga förutsättningar för alla barn genom att välja mellan ja/delvis/nej/vet inte/inte relevant.

Det finns utrymme att kommentera i fältet till höger utifrån de olika diskrimineringsgrunderna, samt nedtill för en samlad kommentar kring likvärdiga förutsättningar, jämlikhet och förbud mot diskriminering.

En del av analysen kan resonera kring om ärendet är bra för *alla* barn, eller om det finns enstaka barn/grupper av barn som inte kan ta del av det som ärendet handlar om på samma sätt som andra barn, eller om vissa barn gynnas på andra barns bekostnad.

För att förtydliga kan denna del avslutas exempelvis med något av följande alternativ, anpassat utifrån innehållet i analysen:

En bedömning görs att ärendet innebär ...

- a) ...likvärdiga villkor för alla barn i Kalmar län/alla berörda barn. Det finns inget i analysen som tyder på att barn kommer att diskrimineras på något sätt, eller att några barn gynnas på andra barns bekostnad.
- b) ... att majoriteten av barn i Kalmar län gynnas. Det kan dock finnas en risk att *(nämnd berörd grupp barn, t.ex. i viss ort, med funktionsnedsättning, ålder etc.)* inte i samma utsträckning som andra barn kan tillgodogöra sig *(det ärendet handlar om)*.
- c) ... att det kan uppstå ojämlika förutsättningar/diskriminering av *(nämnd berörd grupp barn, t.ex. i viss ort, med funktionsnedsättning, ålder etc.)* på grund av *(förklara anledning)*.
- d) ... inga barn diskrimineras. Detta förutsätter dock att hänsyn tas till *(nämnd berörd grupp barn, t.ex. barn till utsatta EU-migranter, barn i vissa socioekonomiska grupper etc.)* så att deras rätt att inte diskrimineras respekteras fullt ut.

5 Barnets bästa

Barnets bästa (art. 3)
Vilka lagar och nationella styrdokument är relevanta i ärendet? Vad är bäst för barn enligt forskning och evidens, praxis i andra regioner, vår egen beprövade erfarenhet, samt på kort och lång sikt?
Relevanta lagkrav
Nationella styrdokument
Forskning och evidens
Praxis i andra regioner
Vår beprövade erfarenhet
Barnets bästa på kort och lång sikt

Barnets bästa ska alltid beaktas, bedömas och väga tungt. Här handlar det om att beskriva vad vi har kommit fram till är barnets bästa. Så långt det är möjligt ska barnets bästa vara vägledande för ärendet. De delar som ingår i en bedömning av barnets bästa framkommer när vi ställer oss följande frågor som ska besvaras i detta avsnitt:

1. Vilka lagkrav ska vi förhålla oss till? Vilka artiklar i barnkonventionen är relevanta?
2. Vilka nationella styrdokument och riktlinjer ska vi förhålla oss till?
3. Vad säger forskning och evidens är barnets bästa?
4. Hur ser praxis i andra regioner ut?
5. Vad säger vår egen beprövade erfarenhet är barnets bästa? Finns det regionala styrdokument att förhålla oss till?
6. Vad anser barnets/barnens sociala nätverk (t.ex. vårdnadshavare, intresseföreningar) är barnets bästa? (Barnets/barnens egna åsikter redovisas i nästa stycke.)
7. Vad är barnets bästa på kort och lång sikt?

Redovisa kortfattat under varje fråga i beslutsunderlaget och se till att hela tiden säkerställa att informationen är relevant utifrån ärendet. Det handlar inte om långa utläggningar utan om kortfattade summeringar av relevant information.

6 Goda förutsättningar för en optimal utveckling

Rätt till goda förutsättningar för en optimal utveckling (art. 6, 19 och 24)						
Hur bidrar ärendet till barns rätt till liv och överlevnad, samt goda förutsättningar för en optimal utveckling? Har ärendet negativ påverkan på (vissa) barns liv, överlevnad samt goda förutsättningar för en optimal utveckling?						
	Ja	Delvis	Nej	Vet inte	Inte relevant	Kommentarer
Rätt till liv och överlevnad						
Goda förutsättningar för optimal utveckling						
Rätt till bästa uppnåeliga hälsa						
Skydd mot att fara illa						
Sammanfattande kommentarer:						

Här handlar det om att beskriva hur ärendet kan påverka barnets/barnens rätt till liv och goda förutsättningar för en optimal utveckling samt rätt till bästa uppnåeliga hälsa och skydd mot att fara illa.

Goda förutsättningar för barnets optimala utveckling kan utmanas av sjukdom, ohälsa, funktionsnedsättning, levnadsförhållanden, levnadsvanor, försummelse och vanvård, våld och övergrepp, samt negativ social kontroll som påverkar barnets/barnens livsutrymme. Det kan även handla om en barnanpassad, sund och trygg inom- och utomhusmiljö samt samhällsplanering med barnperspektiv.

Kryssa i om ärendet är förenligt med rätten till goda förutsättningar för en optimal utveckling genom att välja mellan ja/delvis/nej/vet inte/inte relevant.

Det finns utrymme att kommentera i fältet till höger för varje område, samt nedtill för en samlad kommentar kring hur ärendet relaterar till barnets bästa.

För att förtydliga kan stycket exempelvis avslutas med något av följande alternativ, anpassat utifrån innehållet i analysen:

- Ärendet bedöms bidra till goda förutsättningar för (barnets/barns) optimala utveckling genom att (beskriv varför det är positiv påverkan). Analysen har inte visat på någon negativ påverkan på (barnets/barns) utveckling.
- Ärendet bedöms ha en viss positiv påverkan på (barnets/barnens) förutsättningar för en optimal utveckling genom att (beskriv varför det endast är viss positiv påverkan). Samtidigt finns det risk för att ärendet kan få en [långsiktig?] negativ påverkan på barnets/ [vissa?] barns utveckling genom att (beskriv varför det kan antas bli en negativ påverkan).
- Ärendet bedöms bidra negativt till barnets rätt till goda förutsättningar för en optimal utveckling genom att (beskriv varför det är en negativ påverkan.)

7 Rätt till delaktighet

Rätt till delaktighet och inflytande (art. 12)
Vad behöver vi förstå ur barnets perspektiv i ärendet?
Här definierar vi vad det är specifikt som är viktigt att få belyst ur barnets perspektiv. Notera att vi ska definiera dessa frågor oavsett om vi har ställt frågor till barn eller ej.

Förslag på formulering:

Eftersom ärendet rör (nämnd ämnet) är det viktigt att förstå hur barn resonerar kring (beskriv frågan eller frågorna som är relevanta att diskutera med barn).

Börja med att se om det redan finns för ärendet relevanta åsikter från barn i något av de underlag som finns i [Kunskapsbank om barn och ungas livsvillkor och åsikter](#). Om barns åsikter saknas i Kunskapsbanken eller från andra källor behövs ny kunskap skapas.

Enligt barnkonventionen kan en förståelse för barns åsikter skapas genom att direkt höra barn (enkäter, intervjuer, workshops etc.) eller företrädare för barn (vårdnadshavare för de yngsta barnen, referensgrupper, elevråd, m.fl.). Som stöd vid genomförande finns [Praktiska anvisningar för att inhämta barns synpunkter, kunskap och erfarenheter](#).

En utgångspunkt kan vara att skapa en förståelse för barns åsikter enligt följande:

- Vilka erfarenheter har barn/vårdnadshavare idag av det som ärendet handlar om?
- Vilka rekommendationer för framtiden har barn/vårdnadshavare kring det ärendet handlar om?

Vilka barn har vi involverat/vilka barn har vi inte involverat? Hur har de varit delaktiga? Om de inte har varit delaktiga, förklara varför.
Här skriver vi på vilket sätt vi har tagit del av barnens åsikter kring ärendet. Genom att beskriva hur vi har hämtat åsikter och vilka som har varit tillfrågade blir det tydligt hur representativa åsikterna är för målgruppen. Finns det t.ex. grupper av barn som inte har fått komma till tals och vad kan det få för effekter?
<u>Om vi inte har efterfrågat barnens åsikter:</u> Eftersom barn har rätt att göra sin röst hörd i alla frågor som berör dem, och vi har en skyldighet att efterfråga deras åsikter på ett sätt som är relevant för dem, måste vi även beskriva på vilka grunder vi inte har gjort barnen delaktiga.

Förslag på formuleringar:

Kunskap om barnens åsikter har skapats utifrån (välj rätt nivå: forskning, nationella kartläggningar, rapporter, tidigare egna undersökningar, alternativt beskriv hur ni gjort barn delaktiga i processen).

Vi har endast fått åsikter från (beskriv avgränsningar, t.ex. barn i en viss kommun, skola, workshop, ålder, kön, underlag som endast lyft viss del av det vi önskar få information om). Önskvärt hade varit att även ha inkluderat åsikter från (beskriv vilka barns perspektiv som varit önskvärda att ha med).

Barnen var delaktiga genom (beskriv hur barnen har varit delaktiga, t.ex. enkät, workshop, intervjuer alternativt genom tidigare hämtning av åsikter från annan aktör).

Om vi inte har efterfrågat barnens åsikter: *Vi har inte haft möjlighet att göra barnet/barn delaktiga på grund av (beskriv orsak). För att ändå få en uppfattning om barnets åsikter har förståelse försökt skapas genom (beskriv om vi använt statistik, vuxnas åsikter eller annat).*

Vilka för ärendet relevanta åsikter har berörda barn lyft fram?

Här redovisar vi vilka åsikter som barn har lyft fram. Det är en redovisning utan slutsatser från vår sida. Här bedömer vi även barns åsikter i relation till deras ålder och mognad, samt i relation till vad ärendet handlar om, ifall det är relevant.

Förslag på formuleringar:

Barnen beskriver (redovisa vilka åsikter som barnen har lyft fram, utan slutsatser från vår sida).

Utifrån barnens ålder och mognad i relation till ärendets innehåll görs bedömningen att (välj ett alternativ)

- a) barnens åsikter har beaktats i ärendet: (beskriv hur åsikterna förhåller sig till ärendet)*
- b) barnens åsikter delvis har beaktats i ärendet: (beskriv hur åsikterna delvis har beaktats och vilka åsikter som inte har beaktats i ärendet).*
- c) barnens åsikter inte har beaktats i ärendet: (beskriv orsak).*

8 Andra rättigheter som berörs

Andra rättigheter som berörs av ärendet:
<input type="checkbox"/> Rätt till bästa uppnåeliga hälsa, likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård (artikel 23, 24 och 39) <input type="checkbox"/> Rätt till en trygg och säker uppväxt, skydd mot alla former av vanvård, försummelse, våld och övergrepp (art. 19, 32–40) <input type="checkbox"/> Rätt till utbildning (artikel 23, 28 och 29) <input type="checkbox"/> Rätt till social trygghet och skälig levnadsstandard (artikel 23, 26 och 27) <input type="checkbox"/> Rätt till vila, lek, kultur och fritid (artikel 23 och 31) <input type="checkbox"/> Rätt till information och demokratiska rättigheter (artikel 12, 13, 14, 15, 16, 17 och 23) <input type="checkbox"/> Rättigheter som rör föräldraskap och omhändertagande (artikel 5, 7, 9, 18, 20, 21 och 25) <input type="checkbox"/> Rättigheter kopplade till fungerande samhällsservice, samhällsplanering samt inom- och utomhusmiljö (art.12, 23, 24, 26, 27, 31 m.fl.) <input type="checkbox"/> Rättigheter för barn från minoritetsgrupper, barn på flykt samt barn i asylprocessen (artikel 7, 8, 9, 10, 20, 22, 23 och 30)
Beskriv hur dessa rättigheter berör ärendet:

Identifieringen av andra rättigheter som berörs i ärendet är den samma för alla nivåer av prövning av barnets bästa.

Här bedömer vi om det finns andra rättigheter i barnkonventionen som är relevanta för ärendet. Kryssa i de rättigheter som berörs. Skriv en kort summering som visar på vad vi uppfattar vara barnets rättigheter i ärendet som vi ska respektera, skydda och säkerställa.

9 Slutsatser och rekommendationer

Slutsatser och rekommendationer
Vilka negativa konsekvenser kan ärendet få för barn?
Vilka positiva konsekvenser kan ärendet få för barn?
Beskriv vad som sammanfattningsvis är barnets bästa i relation till ärendet.

Här beskrivs vilka negativa och positiva konsekvenser ärendet förväntas få för barnet/barnen eller vissa barn. Det kan vara en fördel att återknyta till fältet kring förbud mot diskriminering (artikel 2) och bedöma om det finns konsekvenser för vissa barn, t.ex. på grund av ålder, kön, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsidentitet/könsuttryck, religion, etnicitet, bostadsort eller socioekonomisk bakgrund.

I en Vanlig prövning av barnets bästa summeras barnets bästa baserat på analysen av alla fält i blanketten. Här skrivs övriga kommentarer som är relevanta i ärendet. Notera att det helst inte ska in ny information här, utan snarare en summerande slutsats eller rekommendation som knyter samman resonemanget från analyserna ovan.

Vi kan använda detta fält för att klargöra vad i ärendet som är:

- förenligt med barnkonventionen
- vad som bör justeras för att bättre stämma överens med barnets rättigheter
- vad som inte är relevant att bedöma ur ett barnrättsperspektiv.

Om det finns olika alternativ i ärendet att ta ställning till kan vi använda detta fält för att argumentera utifrån ett barnrättsperspektiv:

- Om alla alternativ anses förenliga med barnets bästa kan vi förklara detta och om det är relevant även analysera alternativens olika styrkor och förbättringsområden ur ett barnrättsperspektiv.
- Om ett alternativ verkar vara mer lämpligt ur ett barnrättsperspektiv samt vad som behövs för att de andra alternativen ska bli mer barnrättsbaserade.
- Om något alternativ förefaller direkt olämpligt ur ett barnrättsperspektiv kan vi här lyfta fram argument för denna slutsats, samt vad som eventuellt skulle behöva justeras för att alternativet bättre ska leva upp till kraven på barnets rättigheter.

För att förtydliga den barnrättsliga slutsatsen av analysen kan denna del exempelvis avslutas med något av följande alternativ, anpassat utifrån innehållet i analysen:

Avslutningsvis är en sammanfattande bedömning att ärendet innebär...

- a) ...att barnets rättigheter tillgodoses.
- b) ... att barnets rättigheter till viss del tillgodoses.
- c) ... att barnets rättigheter inte tillgodoses.

10 För mer information

Region Kalmar läns sida på Navet om prövning av barnets bästa. För frågor, kontakta samordnare [Mikaela Gustafsson Essén](#).

11 Relaterade dokument

Riktlinje Hantera risker och möjligheter

Rutin Enkel prövning av barnets bästa

Rutin Fördjupad prövning av barnets bästa

Blankett Enkel prövning av barnets bästa

Blankett Vanlig prövning av barnets bästa

Blankett Fördjupad prövning av barnets bästa

Kunskapsbank om barn och ungas livsvillkor och åsikter

Praktiska anvisningar för att inhämta barns synpunkter, kunskap och erfarenheter

Prövning av barnets bästa – ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av
2022-12-05	Rutin skapad	Mikaela Gustafsson Essén, samordnare